

UREDNIŠTVO ZARJA je v Ljubljani, Franciskanska ulica št. 8 (tiskarna I. nadst.). Uradne ure za stranke so od 10. do 11. popoldne. In od 5. do 6. popoldne vsak dan razen nedelj in praznikov. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

NAROČNINA: celoletna po pošti ali s pošiljanjem na dom za Avstro-Ogrsko in Bosno K 18.—, polletna K 9.—, četrtletna K 4.50, mesečna K 1.50; za Nemčijo celoletno K 21.60; za ostalo inozemstvo in Ameriko celoletno K 30.—.

ZARJA

ZARJA izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov ob pol 11. dopoldne.

UPRAVNIŠTVO se nahaja v Šelenburgovi ulici št. 6, II., in uraduje za stranke od 8. do 12. dopoldne in od 3. do 7. zvečer. Inzerati: enostopna petletna 20 vin., pogojen prostor 25 vin., posiana in razglaš 30 vin. — Inzerate sprejema upravništvo. Nefrankirana ali premalo frankirana pisma se ne sprejemajo.

Reklamacije lista so poštne proste.

Posamezne številke po 6 vin.

Stev. 254.

V Ljubljani, v četrtek dne 11. aprila 1912.

Leto II.

Delegacije.

Kdaj se snidejo delegacije? Kako dolgo bodo zborovale? Kakšno nalogo bodo imele? Ali se jim predloži redni proračun ali proračunski provizorij?

To so pristna avstroogrška vprašanja, kakršnih ne poznajo skoraj nikjer na svetu in katerih se je prebivalstvo že privadilo kakor pes palice. Seveda — kako da ne bi balancirale delegacije kakor drog na žonglerjevem nosu, ko se godi vsem parlamentarnim zastopom v monarhiji tako? Nobenega zakonodajnega zbora ni ne na tej ne na drugi strani Litve, ki bi se mogel pobahati z rednim delom in vse, kar se stori v naših parlamentih in z našimi parlamentari, je že skoraj sam slučaj. Če pa bi človek rad zvedel, zakaj je tako, se mu prikaže toliko momentov, od katerih so vsa zasedanja, vsi delovni programi, vse izvršbe odvisne, da se mu stori tema pred očmi in se mu vse zmede v glavi.

Zdaj je na primer zasedanje delegacij odvisno od ogrske krize, od položaja v ogrskem parlamentu, od Khuenovih namenov in od Khuenove sreče. Vsak stavek, ki se tiče delegacij, se začneja z besedo »če«. Če se pojavi v ogrskem parlamentu obstrukcija, če premeta Khuenova stranka obstrukcijo, če pride brambnara reforma na dnevni red, če dobi grof Khuen rekrute, če, če, če... Delegacije so avstroogrška institucija, torej pravzaprav tudi nekako avstrijska. In naši črnorumeni patriotje so zelo ponosni na to, da je Avstrija takorekoč neodvisna država. Ta neodvisnost se je tužno pokazala v vprašanju argentinskega mesa, in ta neodvisnost se kaže zopet prav klavrnno v vprašanju delegacij. Če se vzame tako kakor je treba, brez pobarvanih naočnikov, brez samo prevare in domišljavosti, tedaj se spozna, da vse te neodvisnosti ni, in Avstrija v svoji globojni državnosti ni veliko na boljšem kakor kakšna provinca, ki uživa nekoliko avtonomije. Doma živi od provizorijev od danes do jutri, za zabavo ima nacionalne prepire, kadar ima obstrukcije v državnem zboru, jo ima skoraj v vseh deželnih zborih, kadar pa pridejo skupne zadeve na vrsto, pa hoče nastopiti s svojo suvereniteto, ji odkima gospodična Mladjarija: »Nem! Zdaj je v moji domačiji nekaj navskriž. Potrpi!«

Delegacije bi se bile morale že sklicati. O božiču so nekaj govorili o marčnem zasedanju, najpozneje pa bi se bile imele sestati začetkom aprila. Ali zdaj smo že sredi aprila, pa pravijo, da ne bo nič pred koncem meseca in potem se še ne ve, kaj bo potem. Zasedanje delegacij pa vpliva na zasedanje avstrijskega parlamenta, zlasti kadar se zbira delegacije v Budimpešti in ako je tudi naša domača zakonodajna delo odvisno od ogrskih razmer.

Avstrijski parlament zares nima toliko časa, da bi ga po nemarnem trtil. Nanj čaka toliko dela, da se vestnemu poslancu zježe lasje na glavi, kadar se vpraša, kdaj bo odpravljeno vse, kar bi bilo potrebno. In neprenehoma so kakšne zapreke, ki ovirajo to delo. Zdaj zopet delegacije.

To je posebno razdražljiva zapreka. Zakaj te delegacije so karikatura, ki bi že davno zaslužila prostorček v muzeju za nenavadnosti.

Te delegacije naj bi bile nekaj kakor parlament, pa niso nič drugega kakor dvoje nenaravno spakiranih odsekov. V njih naj bi se zrcalila skupnost avstroogrške monarhije, pa je med avstrijsko in ogrsko delegacijo tudi prepad, da se ne smeta nikdar sestati, temveč občujeta le pismo. V njih naj bi se pa izražala tudi samostojnost Avstrije in Ogrske; učinkujeta pa ravno narobe, ker jemljeta avstrijskemu in ogrskemu parlamentu pravico sklepati in odločati o najvažnejših vprašanjih, o zunanji politiki, o militarizmu itd.

Naj se obrnejo delegacije kakorkoli, do brega ne pade nič iz njih. Vse njih učinek je ta, da uspeva od njih pod plaščem navideznega konstitucionalizma militaristični fevdalizem in da se dobro godi raznim kamarilam. Razvoju Avstrije so delegacije samo na poti.

Ali v delegacijah se izraža dualizem, in zato se jih krčevito oklepa vse, kar hoče, da bi ostala monarhija trajno tako urejena, kakor je sedaj. Dualizem pa je zabredel v krizo, ki postaja polagoma že smrtna, in če se bo monarhija hotela izogniti nevarnejšim potresom, se bo morala rešiti te izumetničene sestave in najti obliko, ki omogoči življenje vsem njenim narodom. Dualizem je neznošen, naj se pogleda nanj od zgoraj ali pa od spodaj. V najvišjih krogih so polagoma občutili, da ne gre s to nenaravno državno formo, demokracija pa tudi ne more trpeti oblik, v katerih je njen razvoj uklenjen in zacokljan.

Kar ni sposobno za življenje, naj izgine. Tako nesposoben je dualizem in z njim delegacije. Mrtva trupla nimajo namena, da bi jih živili vlečali s seboj skozi življenje. Pokopati jih je treba, ali pa sežgati.

Cuvaj in delavstvo.

Zagreb, 9. aprila.

Zadnji teden sem Vam poročal, da so bili zastopniki strokovnih organizacij pri komisariju Cuvaju zaradi delavskih stavk in zaradi prvega majnika. »Zarja« je takrat imela pravilno poročilo o tej zadevi. Ali v celoti vrsti časopisov, ki so prišli pred Veliko nočjo v Zagreb, je bila vsa stvar drugače opisana. (Tudi v našem »Slovencu«, Op. uređ.) Vest v meščanskem časopisu so prišle iz hrvaškega oficijoznega, to se pravi iz komisarijevega vira in zato si je lahko misliti, kakšne da so bile. Po njih je izgledalo, kakor da so šli socialisti k Cuvaju berati in se mu ponujati. To bi bilo komisariju gotovo všeč; dal bi kaj za to, če bi se mogel prikupiti delavstvu. Ali hrvaški socialisti vendar niso tako neumni, da bi šli v tako past.

Z ono deputacijo je bilo tako: Kakor je znano, je komisar sploh suspendiral vsako zborovalno pravico. Vsak javen shod je prepovedan. Po Cuvajevem ukazu nima nihče pravice, da bi dovolil kakršnokoli javno zborovanje. Po deželi je pa pravkar nekoliko stavk in delavci morajo imeti priliko, da se shajajo. Kakor na Ogrskem, tako imamo tudi pri nas za take slučaje takozvane stavkovske tabore, ki se smatrajo za javna zborovanja. Razume se, da si delavstvo na Hrvaškem na noben način ne da jemati pravice do stavke. Bila je pa nevarnost, da bi prišlo do krvavih konfliktov, če

pred noge, ki povzročuje, da padajo romarske množice na kolena in da medlevajo ženske. Opuštili Rim, odreči se posvetni oblasti, se pravi premakniti središče katoliškega sveta. Tedaj on ne bi bil več on, ne več glavar katoličanstva, temveč nekdo drugi, glavar nečesa drugega. Kakšne mirne misli se mu morajo poditi po duhu pri tem oknu, če prinaša večerni veter včas nejasno sliko onega drugega, strah pred novo, še neizjasnjeno vero, ki si pripelja v zamolklem bobnenju korakajočih narodov. In ta topot korakov prodira z vseh točk obzorja obenem do njegovih ušes.

Ta hip pa je Pierre občutil, da drži to belo senco za zaprtimi šipami ponos in trajna gotovost zmage pokonci. Če ne bo zadostovala človeška roka, se zgodi čudež. Trdno je prepričan, da bo Rim zopet njegov; če ne njegov, pa njegovega naslednika. Kaj nima cerkev v svoji neporazni življenjski sili večnosti pred seboj? In sploh — zakaj da ne bi bil Rim njegov? Ali ne premore Bog nemogočega? Če hoče Bog, mu vrne nepričakovano preokret zgodovine; je jutri mesto — kljub vsem človeškim ugovorom, kljub vsej navidezni dejstveni logiki. Oj, kako bi pozdravil izgubljeno dete, čigar dvoumne pustolovščine so neprenehoma zasledovale njegove solzne očetovske oči! Kako hitro bi pozabil na pregreške, ki jih je osemnajst let opazoval vsako uro, ob vsakem letnem času! Morda sanja tudi o tem, kaj bi storil z novimi okraji, s katerimi so omadeževali Rim: Porušiti jih, ali pa pustiti, da ostanejo za dokaz usurpatorske blaznosti? Rim bi postal zopet vzvišeno, mrtvo mesto, ki prezira vse ničemerne skrbi za svažnost in gospodarsko blaginjo in se blešči preko sveta kakor čista duša v podedovani slavi preteklih stoletij. In njegove sanje so se predle dalje; zamisljal si je, kakšno obliko bi dobilo vse, nedvomno že od jutrišnjega dneva dalje. Vse je bolje od savojске dinstije, celo republika. Zakaj ne federativna republika, ki bi razkosala Italijo po stari, zdaj razveljavljeni politični razdelitvi, njemu vrnila Rim in ga izvolila za naravnega varuha tako preosnovane države? Potem so pohiteli njegovi pogledi preko Rima, preko Ita-

lije; sanje so se mu širile bolj in bolj, obsegle so republikansko Francijo, Španijo, ki se lahko zopet porepublikani, celo Avstrijo, ki jo bo danes ali jutri mogoče pridobiti — vse katoliške dežele, iz katerih postanejo tedaj združene države evropske, pa bodo v miru in bratstvu živele pod visokim predsedstvom potifexa maxima. In potem pride najvišji triumf, če izginejo nazadnje vse druge cerkve, če pridejo vsi drugoverni narodi k njemu, k edinemu pastirju, pa zavlada Jezus v njegovi osebi vesoljno demokracijo. Cijo.

Naenkrat je Pierre nekaj zmotilo v sanjah, ki jih je pripisoval Levu XIII. »O, dragi moj«, je dejal Narcisse, »poglejte vendar barvo kipov tam na kolonadi.« Dal si je prinesiti kave in je koprneč kadil smodko, zopet ves vdan brigam estetičnega dlakocepa. »Rožnati so, kajne? In sicer tako rožnati, da prehajajo v slezasto, kakor da teče modra kri angelov po njihovih kamnitih žilah... Dragi prijatelj, kar jim daje to nadzemsko življenje, je rimsko solnce; zakaj ti kipi žive, ob gotovih somračnih urah sem videl, kako so se mi smehljali in iztezali roke proti meni... Oj Rim, čudežni, krásni Rim! Človek bi tukaj živel v največji bedi, reven kakor Job, v neprestani radosti, da diha njegov čar!«

Zdaj se je Pierre moral čuditi, ker se je spominjal na trezni glas njegovega bistriga in suhega kupčijskega duha. Potem so se njegove misli zopet vrnile na Prati del Castello, in stranska žalost mu je preplavila srce, ko je vstalo pred njegovim duhom še enkrat toliko bede in trpljenja. Zopet je videl sramotno nesnago, v katero se pogreza in pogiba toliko bitij in se domislil grozne socialne krivice, ki obsoja večino na proketo živalsko življenje brez veselja in brez kruha. Ko so se njegovi pogledi zopet vrnili v oknom Vatikana in se mu je zazdelo, da se dviga za šipami bela roka, se je spomnil na papežev blagoslov, ki ga je podelil Lev XIII. s te višave preko Rima, preko Kampanje in preko gora vsemu krščanstvu. Ali naenkrat se mu je ta blagoslov zazdel kakor zasmehovanje in ka-

Ruska sodba.

Dva meseca je trajala obravnava pred ruskim senatom proti armenski zvezi »Dašnaktsiutun.« To je ena izmed onih grozovitih obravnav, v kateri se na najkrutejši način kaznuje ruska revolucija. Obtožnih je bilo 146 ljudi. Sodba se glasi: 4 obtoženci, med njimi en zdravnik, so obsojeni k prisilnemu delu od 4 do 6 let, 26 so jih poslali v pregnanstvo, med temi je en duhovnik, 21 obtožencev bo zaprtih v trdnjavi od 3 mesecev do 2 let, 1 bo sedel v ječi 3 leta, 94 so jih oprostil.

Armensko stranko »Dašnaktsiutun« so vražji ruska vlada brezmejno. Prvič zato, ker je podpirala rusko revolucijo, drugič pa zaradi tega, ker je močno pospešala parlamentarni razvoj na Turškem in v Perziji. Med revolucijo

so nahujskali carjevi krvniki tartarske množice na Armence in vojaki so vpriporili med Armence naravnost mesarsko klanje. Vse to nečloveško početje so pa končno ovenčali še z neusmiljeno obsodbo stranke »Dašnaktsiutun.«

V preiskovalnem zaporu so imeli vsled tega procesa najprej 2000 oseb, od katerih so 800 oseb pridržali več časa, in od teh so zopet izločili 159 ljudi, proti katerim so naperili obtožbo. Od teh 159 oseb je predsedel eden pet let v preiskovalnem zaporu, 80 po 4 leta, 30 pa po 2 leti, 48 po 1 leto, skupaj torej 433 let preiskovalnega zapore. Nekatere obtožence so izpustili nekaj mesecev pred obravnavo proti kavčiji, ki je znašala 700.000 rubljev. Z dolgim preiskovalnim zaporom so nameravali obtožence napraviti malodušne in povečati njih trpljenje. Vzlic temu, da se je pravda vlekla toliko let, je sedaj dokazano, da sloni vsa obtožba na ponarejenih dokumentih. Nekaj zgledov! Dalgodšijev je bil obdolžen, da je hotel umoriti dva človeka. Obtožnica se sklicuje na izjavo napadenih, ki sta baje izjavila pri zaslišanju, da je Dalgodšijev napadalcu »precej podoben« in sta ga tudi spoznala. Fotografski posnetek protokola je pa razodel, da je bilo v protokolu prvotno napisano »nič podoben« in »nista spoznala.« ter da je tuja roka izpremenila besedici »nič« in »ne.« V nekem drugem aktu, ki se tiče ravno tega obtožence, je nekdo naredil iz imena »Dolgori.« ime »Dalgodšijev.« Našli so tudi ponarejen protokol, kjer je bil poleg pravega podpisa preiskovalnega sodnika Lišina, tudi ponarejen podpis prokuratorja Aleksejevčeva. Gospod Lišin je torej v uradni listini ponaredil ime svojega tovariša, samo da je spravil nedolžnega človeka na vešala.

Da bi lahko naprtil obtožencu Arakeljanu občutno kazen, je preiskovalni sodnik porabil dokument, ki govori o nekem Arakeljanu. Izpremenil je le v k. To je vendar malenkost, kaj ne? Obtoženec bo pa le moral iti na prisilno delo! Davidjauc je bil obsojen na podlagi nekega pisma, ki je imelo datum 14. VIII. 1907. Obtoženca so pa zaprli že 11. VIII. 1907. Kako je mogel torej izvršiti dejanje, h kateremu je dobil poziv tri dni po svoji aretaciji? Ali sodnik si zna pomagati! 14 izpremenil v 7, in sedaj je vse v redu. Obtoženec Savrijev je imel napisano v svoji knjižici: Muš — 5000 R. To je pomenilo, bolnišnični v mestu Muš 5000 rubljev. Muš — 5000 R pa so izpremenili takole: »Eri-van Mušegjan — 5000 R. Iz besede »Amassija« so naredili »G. Menjas.« iz besede »Dav« pa »Davtauc Harkov.« itd. Obtoženec Danieljan je bil obtožen umora. V žepu umorjenega so baje našli pismo, ki se glasi: »Ako bom usmrčen, ni nihče drugi morilec nego Danieljan.« To pismo je bilo podlaga obtožnici. Obtoženec in njegovi prijatelji si na noben način niso znali razjasniti, kako je mogel umorjeni napisati ono pismo. Niso preje mirovali, dokler niso dobili pisma, ki jih je umorjeni pisal svoji ženi. Iz teh pisem so spoznali, da je pisava pisma, na podlagi katerega so dolžili Danieljana umora popolnoma drugačna, kakor v pisemih ženi. Pismo iz umorjenega žepa je bilo torej ponarejeno in podtaknjeno.

Sodni dvor sam, ki je bil pa drugače popolnoma pod vplivom vlade, je priznal, da je

kor da je brezmočen, ker ni mogel v tolikih stoletjih uslišati ne ene bolečine človeštva, ker se mu ni niti posrečilo, da bi bil pribavil nekoliko pravičnosti onim, ki se mučijo pod njegovimi okni.

IX.

Ker je dala Benedeta Pierru povedati, da bi rada govorila z njim, je šel tisti večer, takoj ko se je zmrzilo, dol in jo je našel v malem salonu v družbi Celije. Razgovarjali sta se v luči ugašajočega dneva.

»Veš, videla sem Vašo Pierino«, je mlado dekle pravkar vzkliknilo, ko je vstopil. »Da, da, pa še z Darjem. To se pravi, morala je pač prežati nanj; opazil jo je, ko je čakala nanj v nekem drevoredu na Pinciju, pa se ji je nasmehnil. Takoj sem razumela... O, kakšna lepota je to!«

Benedeta se je mirno smehljala ob tej navdušenosti. Ali okrog ust se ji je pojavila nekoliko bolestna, otožna guba. Kajti dasi je bila zelo strastna, je naposled vendar trpela zaradi te trasti, o kateri je čutila, da je zelo naivna in zelo močna. Razumela je, da si Dario preganja čas, ker se mu ona odreka in ker je mlad, pa ne me-nih. Ali to nesrečno dekle ga preveč ljubi, in zbal se je, da bi se utegnil spozabiti; taka velika lepota opravičuje vse. Izdala je tajnost svoje ga srca s tem, da je zasakala razgovor na drugo stran.

»Sedite, gospod abbé... Vidite, prav pri zabavljanju smo. Moje ubogega Darja obtožujejo, da peha vse rimske lepote v nesrečo. Pri-povedujejo tudi, da je njega treba smatrati za srečnega darovatelja belih rožnih šopkov, ki jih vozi Tonietta že štirinajst dni po korzu na izprehod.«

Celija se je takoj razvnela.

»Ali draga moja, to je vendar pribito! Začetkoma so dvomili; govorili so o malem Pontecorovu in o lajtnantu Moretu. Lahko si misliš, kaj so vse klepetali. Danes ve ves svet, da ni Tonietin ljubček nihče drugi kakor Dario. Sicer pa jo je obiskal tudi v njeni loži v Constanzi.«

EMILE ZOLA:

Rim.

Obzorje se je razširilo in Pierre se je vprašal, kaj da vidi Lev XIII. pač onkraj Rima, onkraj rimskega polja, onkraj sabinskih in alban-skih gora, po vsem krščanstvu. Pred osemnaj-stimi leti se je zaprl v svoj Vatikan in osem-najst let gleda svet le skozi okno svoje sobe. Kaj vidi tam gori, kaj prihaja resničnega in go-tovega iz naših modernih družb do njega? Vča-si mora vendar zadoneti do njegovih ušes dolgi disk lokomotive z višave Viminala, kjer je kolo-dvor. To je naša znanstvena civilizacija, zbliz-žanje narodov, svobodno, bodočnosti naproti korakajoče človeštvo. Ali se mu samemu sanja o svobodi, če obrne pogled na desno in zasliši tam preko, onkraj grobov ob Via Appia morje? Ali si je kdaj zaželel, da bi odšel, da bi zapustil Rim in njegove tradicije, pa drugod ustanovil papeštvo nove demokracije? Pravili so, da je tako jasen, tako v globočine segajoč duh; tedaj bi vendar moral razumeti, tedaj bi moral vztre-pati, če pride do njega oddaljen šum iz gotovih boja željnih dežel — na primer iz Amerike, kjer so revolucionarni škofi na poti, da si osvoje ljud-stvo. Delajo li zanj ali zase? Ali se ni bati, da pride danes ali jutri do preloma, če jim ne more slediti, temveč ostaja trdovratno, na vseh stran-neh zvezan z dogmami in tradicijami, vsvojem Vatikanu? In iz daljave piha zlovesč veter, na-terajoč razkol, veje mu preko obraza in mu napolnjuje srce z naraščajočim strahom. Postal je pač iz tega vzroka diplomat sprave; v svojih rokah bi rad združil vse raztresene sile cerkve, ob drznosti nekaterih škofov zatiska oči, kolik-or le dopušča strpnost, pa se trudi, da bi osvojil ljudstvo, postavljajoč se na njegovo stran pro-ti padlim monarhom. Toda bi le šel kdaj še da-le? Ali ne spozna, da je za onimi bronastimi vrati, v Vatikanu zazidan v strogo katoliško formulo, v katero ga vklepajo stoletja? Vztra-lati mora na tem; kratkomalo mu je nemogoče, da bi se omejil na svojo resnično vsegamoč-nost, na to čisto duhovno moč, na moralno av-toriteto onega sveta, ki mu vklanja človeštvo

več kot 70 aktov ponarejenih, katere je potem tudi izločil. Koliko je pa bilo ponaredb, ki se niso priznale? Obravnava, pri kateri je bila javnost izključena, se je namreč tako vodila, da je bilo zagovornikom nemogoče prodreti s svojimi predlogi. Koliko ponaredb se sploh ni moglo dognati pri tem obsežnem procesu. Ponarejanje je bilo lažje, kakor razkrivanje ponaredb. Zagovorniki niso imeli niti toliko časa, niti toliko denarja, kakor carjevi uradniki, ki so uporabljali vsa sredstva, da so zavezali gordijski voz obtožnice. Obtožnica obsega 400 tiskanih pol, vsaka pola z dvema kolonom. Akti obsegajo 135 zvezkov s 44.000 polami. Ravno ta velikanski obseg procesa je dajal ponarejalcem drzen pogum. Se celo uradna poročila politične žandarmerije so potvarjali. Obtožnec Hašak, katerega je označila žandarmerija za »glavnega teoretika« stranke, je nastopil v obtožnici kot »glavni terorist.« Organizacije, ki niso nikdar in nikjer živele, so kar na lepem iznašili. Tako n. pr. je porodila fantazija sodnikov »poizvedovalni biro,« potem neko skrivnostno »grozljivo komisijo,« katere načelnik je bil, seveda po obtožnici, armenski pesnik Anahoriauc. Carjeva vlada je v tem procesu delovala s pomočjo goljufov iz poklica, rojenih zločincev, samo da je spredla tem strahovitejšo laži, laži. Goljufo in zločince je seveda car odlikoval.

Pogumni možje, navdušeni voditelji ljudstva, misleci in pesniki so bili v tem procesu obsodeni, kakor se sodijo največji zločinci. Žrtve carjeve vlade padajo nemaščevane pred vsem civiliziranim svetom!

NOVICE.

* **Požar v izseljeniških barakah.** Na izseljeniškem kolodvoru Ruhlleben pri Berlinu je izbruhnil požar, ki je upepelil več barak 138 oseb, ki so bile rešene, so morali med tem nastaniti v železniških vozovih.

* **Železniška nezgoda pri Mosbachu.** Iz Mosbacha na Badenskem poročajo: Tik pred Mosbachom je na prosti progi skočil s tira vlak stranske železnice Mosbach-Mudau. Lokomotiva, voz za prtljago in prvi osebni voz so se prevrnil. Kurjač je mrtev, strojevodja smrtonavno poškodovan, 10 do 15 oseb pa je zadobilo lahke poškodbe.

* **Nezgodna kornega komandanta.** Iz Zagreba poročajo: Komandant 13. zbora, general infanterije Rajmund Gerba je na nekem avtomobilnem izletu v Bosno ponesrečil. V bližini Jajca je zadel avtomobil ob brzovajni drog. Gerba je zadobil več poškodb.

* **Cenzura v spomladnem salonu „Société Nationale“.** Iz Pariza poročajo, da so razen Rebergovega dela odstranili iz salona „Société Nationale“ še dvoje drugih del, in sicer neko skupino španskega kiparja Briana „Rastite in množite se“ in majhno podobo „Messalina“, delo Francoza Dutheila. „Messalina“ je gola figura. V umetniškem oziru pa pokazuje njena plastika veliko spretnost.

* **Čedne razmere v blaznici.** Blaznica v Kvartu pri Genovi je imela v oskrbi dve leti neko damo, ne da bi o tem obvestila njeno družino. Sedaj je bilo vodstvo blaznice obsojeno, da poravnava vso škodo, ki je narasla družini iz tega prikrivanja. Poplačati bo moralo materialno škodo; če bodo pa izvedenci konstatirali, da je dama vsled tega tudi duševno trpela, bo treba tudi zato odškodnino. Stroški bodo ogromni, ker je mož te dame porabil polovico premoženja, ko je iskal svojo ženo, ki se ni vrnila s potovanja v Evropi.

* **Zloraba vere.** Na Dunaju je bil obsojen deželni uradnik Ludvig Weber, pristen krščanski socialist, na teden strogega zapore. Weber je zelo pobožen, rad hodi v cerkev. Ampak s kakšnim namenom! Oženjen je sicer, a to ga ni prav nič motilo, da je precej časa opazoval v cerkvi neko žensko, jo nagovoril na cesti s pretevezo, da se bo poročil z njo, tudi zapeljal in onečastil. V pomenkih in pismih je zatrjeval svo-

ji nevesti, da mu je zato tako všeč, ker sta se seznanila v cerkvi in ker oba tako iskreno častita mater božjo. Pregovoril jo je tudi, da je zapustila svojo službo. Seveda je vrli in pobožni mož pred sodiščem vse tajil. Čudno je, da je dobil tako nizko kazen. Najbrž so upoštevali pobožnost krščanskega socialnega uradnika kot olajšavo.

* **Orožnik je zaklal orožnika.** Iz Karlobage poročajo, da sta se v soboto sprla orožnik Tedečko in postajevodja orožnik Pijevac. Orožnik Pijevac je zagrabil puško in šel nad Tedečko, ki je s Pijevaceve puške strgal bodalo in ga zasadel Pijevacu v prsa. Pijevac je bil takoj mrtev.

* **Smotke finančnega ravnatelja.** V Szegardu zbuja veliko pozornost okoliščine, vsled katerih je bil prisiljen voditelj finančne direkcije Koloman Fink nastopiti daljši dopust, iz katerega se najbrže ne bo več vrnil na svoje mesto. Finka so namreč zasačili, ko je v trafiki ki je bila last soproge gimnazijskega profesorja Szaboja, vtaknil v žep vedno več smotk, nego jih plačal. To je trajalo več let. V zadnjem času so ga pričeli natančneje opazovati. Dva tovariša gimnazijskega profesorja in še neka tretja priča so se pri teh opazovanjih trdno prepričali, da si Fink resnično prilasti več smotk, kakor jih plača. Finka so zasačili pri dejanju in takoj je bil pripravljen plačati 600 K odškodnino. Na priče tatvine so pritiskali, naj priobčijo izjavo, s katero bi bila vsa zadeva na lep način poravnana. Tretja priča, čevljarji mojster Horvath, pa se je branil podpisati izjavo. Zadeva je prišla v javnost. Finku so namignili, naj ne zahaja več v družbo. Odložiti je moral odborniško mesto v kazini. Dobil je dalje obvestilo, da se mu dovoli drage volje daljši dopust. Govori se, da je Fink zelo bogat in da ima v bližini Košice lepo posestvo.

* **Bosenske sege.** Iz Sarajeva poročajo: Zveza bosensko-hercegovinskih železničarjev je sklicala za 8. oktober 1911 železničarski shod na postaji Podlugovi. Načelnik zveze iz Sarajeva bi moral poročati na tem shodu. Slučajno je pa poročevalec zamudil jutranji vlak. Shod se je zato pričel šele tri ure pozneje. Vlada je poslala kot svojega zastopnika nekega adjunkta, ki je imel en četrto ure vožnje do kraja, kjer je bil shod. Ker pa ni bilo poročevalca ob določeni uri, se je zastopnik vlade takoj zopet odpeljal v svoje okrajno mesto Visoko. Adjunkt pa je zaračunal svoje »delo« prav pošteno. Dijete so znašale 9 K 48 vin. Okrajni urad je posloj železniškemu ravnateljstvu v Sarajevu račun svojega uradnika z naročilom, da morajo plačati stroške za zastopnika vlade pri shodu, sklicatelji shoda. In glej! Več mesecev so študirali in študirali akte in uspeh teh študij je bil, da morajo trije železniški uslužbenci plačati stroške za vladnega zastopnika, ker so bili podpisani kot sklicatelji shoda. Nihče jih ni vprašal za njih mnenje, nikomur ni prišlo na misel, da bi te uslužbenke zaslišali — ampak pri plači za april so vsakemu odtegnili 3 K 16 vin! Jasnno je kot beli dan, da je tako postopanje nezakonito. Sklicatelji shoda naj plačujejo diete vladnega zastopnika. Gospod pl. Bilinski naj malo pogleda, kako se zlorablja uradna oblast v Bosni!

* **Prazgodovinski gozd.** Močni vetrovi povzročajo ob morski obali dostikrat prav temeljite izpremembe. To kaže slučaj, ki ga so opazovali na Angleškem. Ob kanalu sv. Jurija v južnozahodnem delu okraja Wales je kraj Freshwater, kjer se je pojavila koncem marca velika plima v zvezi z močnim viharjem. Vsled tega so se veliki skladi peska in blata premaknili in pokazali so se ostanki pragozda, o katerem doslej ni nihče ničesar vedel. Brezdvomno je ta gozd iz prazgodovinske dobe, ker so štiri, vkoreninjeni v črnkastem peščencu, čez čevlje visoko pokriti s plastjo šote. Pozneje je ves gozd pokril morje, razburkani valovi in silni morski toki so ga pa pokrili s peskom in blatom. Nobeno izročilo ne omenja gozda na tem delu angleške obale, zato sedaj opravičeno trdijo, da je izginil gozd preden se je začela zgodovinska doba človeštva. Sledov človeškega dela niso našli na

tem mestu, vendar so dosedanje preiskave dokazale, da so ti skladi iz mlajše kamenite dobe. Čudno je zato, da je les štorov še tako dobro ohranjen. Mestoma se je sicer že začel izpreminjati v premog, na drugih krajih je pa le malo potemnel ter je trd in prožen. Večina debel ima trdo plast peščenca, ki jih je najbrže varoval razpada. V eni izmed peščenčevih plasti, v katerih je tudi mnogo železnega kršca, so našli kost, ki je dolga 4 čevlje, debela 20 cm in je še zelo dobro ohranjena. Kost izvira najbrže iz kitove lobanje. Slični utopljeni gozdovi so se našli tudi ob severnemški obali. Knjige.

Ljubljanski občinski svet.

(Nadaljevanje seje z dne 2. aprila.)

Ljubljana, 10. aprila.

Župan dr. Tavčar odpravlja sejo ob 6. zvečer, in konstatira sklepčnost.

Volitev v obrtni kuratorij.

Za zastopnike mestne občine v kuratorij zavoda za pospeševanje obrti se je izvolil obč. svetnik Franchetti, za njegovega namestnika obč. svetnik Černe; dobila sta po dvajset glasov.

Samostalni predlogi.

Na županov predlog se odkazuje vsi samostalni predlogi brez utemeljevanja kompetentnim odsekom. Samo občinska svetnika Röhli in Jakob Smole sta utemeljevala svojo predlogo.

Občinski svetnik Röhli želi z ozirom na važnost zadeve, da se utemeljuje njegovi stanovniški predlogi na javni seji. Zadnji stanovniški kongres na Dunaju je že podal marsikako važno misel z ozirom na higijeno stanovanj. V zadnjem času je mesto Pariz sklenilo 200 milijonsko posojilo za zgradbo malih stanovanj, ki bodo odgovarjale higijeničnim zahtevam. Poročevalec je nato utemeljeval posamične predloge. Predlaga, da skliče mestni magistrat konferenco, ki se bo posvetovala o preuredbi stavbnega reda zlasti z ozirom na zgradbo eno- in dvodružinskih ter delavskih hiš; da se ustanovi poseben stanovniški odbor in stanovniški referat oziroma stanovniško nadzorstvo; da se odstopijo cenena stavbišča za zgradbo hiš z malimi stanovanji; da se oprostijo malostanovniške hiše ob obč. ter dež. doklad, kateri zakon naj bi veljal do 1. 1916.

Predlogi so se odkazali posamičnim odsekom.

Glede na prepoved kopanja na Pasjem brodu utemeljuje svoj predlog obč. svetnik Jakob Smole in želi, da se prepove kopanje iz navedenih ozirov.

Nujna predloga.

Obč. svetnik Tomaž Novak nujno predlaga, da se uvede za mestne delavce službena pragmatika, bolniško, starostno in nezgodno zavarovanje.

Nujnost se odkloni. Predlog se odkazuje finančnemu odseku.

Obč. svetnik Marinko nujno predlaga, da se pomaknejo magistratni nižji uradniki v višji razred od 1. januarja 1911 dalje. Predlog se na poročevalčevu željo odkazuje finančnemu odseku.

Vprašanja.

Obč. svetnik Novak želi, da se iztrebi ob Zeleni poti jarek. Župan odgovarja, da stavi na prihodnji seji primerne nasvete.

Obč. svetnik Jeglič izreka željo glede na pobiranje smeti.

Župan odgovarja, da je občinski svet že sklenil nabavo modernih smetnišničnih vozov, a doslej ni bilo pokritja. Obč. svetnik Jeglič se pritožuje zaradi odkladijanja blata pred trgov Taborjem, dalje izraža željo glede na uravnavo Vrhovčeve ulice, pritožuje se radi neestetičnih in nehygieničnih razmer vsled stranišča ob južni železnici.

vObč. svetnik Franchetti: Neki ljubljanski

dnevnik prinaša poročila o odsekovih sejah, ki bi morale biti tajne. Vpraša župana, ali hoče to preprečiti.

Župan pravi, da lahko tozadevno ukrene odsek, on sam pa ne more ničesar storiti.

Obč. svetnik Marinko se pritožuje, zaradi zanemarjene ceste od Metelkove do Martinove ulice.

Obč. svetnik Novak izraža željo zaradi Kolizejske ulice.

Obč. svetnik Jeglič želi, da dobivajo policijski stražniki še nadalje doklado.

Obč. svetnik Štefe vpraša, zakaj se načrt električne zveze z Vičem ne more izvesti.

Župan odgovarja, da tramvajška družba še ni predložila tozadevnega predloga.

Obč. svetnik Štefe želi, da se šetališča bolj urede. Priporoča posebno tozadevno anketo.

Župan vzame vprašanje na znanje.

Konec seje ob 7. zvečer.

Ljubljana in Kranjsko.

— **Seja izvrševalnega odbora danes zvečer ob 6. zvečer (točno) v redakciji »Zarje«.** Seja bo kratka.

— **Kako ravnaš z delavci.** Dne 10. marca t. l. je zaslal mestni svetnik iz Mestnega loga klice na pomoč. Šel je v smeri, odkoder so prihajali klici ter našel blizu Doberletove šupe v jarku rešetarja Franca Arkota iz Vinice. Arko je pripovedoval, da so ga napadli tuji neznanji ljudje, ga pobili na tla in mu vzeli 50 kron denarja. Arko je bil v Židovski ulici skupaj s ključavničarskim pomočnikom Alojzijem Strukljem, strojnikom Jakobom Kotnikom in čevljarjem Jakobom Zobaričem. Ti trije delavci so ga bili v Židovski ulici slučajno došli in ker so bili vsi skupaj precej glasni, jih je stražnik zapisal. Policija je takoj hotela vedeti, da ti trije delavci niso bili napadali jih je gospod Toplikar takoj nahrulil, češ kar priznajte. Delavci seveda niso mogli priznati, ker se napada niso bili udeležili. Kljub temu pa so jih bili izročili sodišču. Po zaslugi gosp. Toplikarja so jih opisovali za ničvredne postopače in delovne osebe, dasi so ti delavci vedno delali. In tako so sedeli čisto po nedolžnem mesec dni v preiskovalnem zaporu. Šele v torek 9. t. m. zjutraj so jih izpustili, ko je preiskava dognala, da so popolnoma nedolžni. Arko je pri zaslišanju ponovno izpovedal, da ti trije delavci niso bili napadali, prav tako so tudi priče nepobitno dokazale, da so bili delavci ob času napada, ki se je izvršil po štirih zjutraj, na drugem kraju. Po slučajnem sestanku v Židovski ulici so se namreč delavci izgubili od Arkota in se končno tudi sami razpršili. Prav tako tudi imenovani delavci v kavarni »Merkur« niso bili skupaj z Arkotom, kakor je bil poročal neki ljubljanski dnevnik, ampak ga je bil kavarnar že preje postavil na zrak, ker ni imel s čem plačati. Mesec dni so torej morali delavci predsediti v preiskovalnem zaporu po nedolžnem. Ne glede na materialno škodo imajo še večjo moralno škodo. Zakaj dotični ljubljanski dnevnik je vso stvar na dolgo in široko opisoval ter postavil delavce v luč pravečih lopovov. Ko je torej preiskava dognala njih popolno nedolžnost, so predvsem hoteli dobiti nazaj izgubljeno čast. Sli so na policijo, da bi se jim dalo zadoščenje, ta pa jih je poslala v uredništvo »Slovenskega Naroda«, ki je bil z veliko vnmemo in prav obširno priobčil to neresnično šerlokholmijsko, češ da bo list popravil neresnično poročilo. Ali glejte, pri »Slovenskem Narodu« so jih kratkotalo odsvolili z utemeljitvijo, da bo to napravilo — sodišče. Vprašamo: Ali je to pošteno, da se ne popravi neresnično poročilo, ki je kradlo čast in poštenje ključavničarskemu pomočniku Alojziju Struklju, strojniku Jakobu Kotniku in čevljarju Jakobu Zobariču? Seveda če bi šlo za gladekega buržvazijca, tedaj bi »Slovenski Narod« prinesel kar kilometerski uredniški popravek. Če je

Knjige.

Nekaj časa je že, kar se je začelo tudi na Slovenskem knjigotrštvo živahneje razvijati; pomnožila se je izvirna produkcija, pa tudi prevodna literatura se je nekoliko obogatela. Iz raznih založb prilaja vedno več knjig na trg in po tem se da sklepati, da se je želja po čitvi med Slovenci vendar precej okrepčala. Samo po sebi je to gotovo dobro znamenje. Vendar pa z množino knjig ni vse opravljeno. Med kvantiteto in kvaliteto je velika razlika, o kateri se je pač tudi pri nas že govorilo, vendar pa še ne toliko, da bi se opazil potreben učinek.

Razume se, da je bogastvo naše literature le relativno. Nikomur ne bo prišlo na misel, da bi jo primerjal z literaturo kateregakoli kulturnega naroda, in če bi kdo to po nepotrebnem storil, bi ne bil račun nič posebno ugoden za nas. Le v svojem lastnem okvirju lahko primerjamo: Kako je bilo in kako je. Tedaj je rezultat tak, da še ni treba obupavati. Napredek je sicer precej počasen, ali nekaj napredka je le.

Vprašanje pa je, če se ne bi dal ta napredek, ki je za kulturo naroda nedvomno potreben, pospešiti in če se ne bi dala korist literature povečati. Kajti o tem ni treba dandanes več govoriti, da je književnost lahko zelo koristna, pa tudi zelo kvarljiva. Do tega spoznanja so že davno prišli drugod, in povsod se razvija boj proti takozvani šundliteraturi, ki je vzcvetela pri večjih narodih še veliko bolj kakor pri nas. Ta boj se štedira in organizirano, podpirajo ga javne korporacije, učni in književni zavodi, razna društva, in zanj se porabljajo velike svote denarja. In to je zelo potrebno, zakaj škoda, ki jo povzroča ta vrsta literature, je ogromna.

Pri nas ni treba misliti ravno na izrazito šundliteraturo; če se vzamejo le naše splošne književne in kulturne razmere v poštev, se mora spoznati, da je tukaj veliko pomanjkljivega. Ker smo majhni in ker se ne more v slovenski

besedi tiskati vse, kar bi zaslužilo črnila, bi morala biti izbira posebno pazna. Seveda bi moralo biti nekoliko različno merilo za izvirno pa za prevodno literaturo. Na domačem polju smo še vedno siromaki; pač ne taki, da bi se moralo natisniti kar vse, kar se napiše slovenskega, take bogatije ni, da bi se moglo odklanjati kratkotalo vse, kar ni naravnost vzorno. V takem prijetnem položaju niso niti veliko večji narodi. Iz tega se ne sme izvajati, da je treba tolerirati vsak diletantizem, če je le slovenski. Kritična izbira je tudi tukaj potrebna, in kjer sploh ni talenta, tam ni treba nič olepšavanja in nič tolažbe. Nikjer ni zapisano, da mora biti vsak človek pisatelj, če le pozna abecedo in nekoliko slovnic. Tudi izven literature je treba sposobnih ljudi.

Najstrožji eklekticizem pa bi moral veljati za prevodno literaturo. V tem oziru je vsak greh neodpusten, zakaj svetovna književnost je tako bogata, mi pa smo tako majhni, da najbrže še v par stoletjih ne bomo imeli vseh resnično dobrih tujih del, niti vseh onih, ki so skoro neizogibna za omiko, v slovenščini. Zaradi tega bi se moral opustiti prevod vsake knjige, ki ni toliko vredna, da je njeno poznavanje avrstiti med kulturne potrebe. Vsak tak prevod jemlje prostor boljšemu delu in je prav tako škodljiv kakor pačenje hrane. Špekulacija ne opravičuje mlekarija, ki meša mleko z vodo; špekulacija ne opravičuje založništva, ki izdaja slabe knjige, češ da »ljudje radi bero take reči.«

Na moji mizi se je nabral precejšen kupček knjig, prav raznovrstnih. Vse bi rade prišle med ljudi, in vsak založnik bi rad, da se najbolj pohvali njegova izdaja. Nekateri imajo lepo navado, da pošiljajo urednikom kar sami ocene, češ da jim prihranijo delo. Poročanje o knjigah je res delo, ali tako olajšavo bi moralo vsako uredništvo odkloniti, tako da bi se vsi izdajatelji odvalili te sege, ki spominja na pregovor o ciganu, hvalečem svojo malho. Knjige niso samo predmet kupčije; če ima založnik željo, da prodaja čimveč knjig, je to stremenje prav hvalevredno, ne le v interesu ljudske izobraz-

be; ali opravičena je ta želja le tedaj, če so knjige dobre, da jih je mogoče z mirno vestjo priporočiti. Bolj kakor vsako drugo bi se moralo slovensko knjigotrštvo zavedati, da nima le trgovine, temveč da ima vršiti važno kulturno nalogo.

Primer, kakšne knjige se ne bi smele izdajati, je v Bečičevi povesti »Zaobljuba«, ki jo je izdal Andrej Gabršček v svoji »Slovenski knjižnici«. Ni davno, kar je izšla ta reč v drugi izdaji, in založba se je s tem pobahala, češ zadeli smo, kar je našemu ljudstvu všeč. Ta »Zaobljuba« je zmašilo, ki ne bi bilo smelo sploh nikoli uzreti luč sveta, najmanj povoda pa je bilo za slovenski prevod, in Gabrščkovi založbi štem naravnost v greh, da je sploh izdala to literarno spako najslabše kvalitete.

Kaj pripoveduje Bačić v svoji »povesti«? Nekje nad Karlopagom se je bogat fant zaljubil v siromašno pastarico, in kakor po navadi nočejo starši nič slišati o taki beraški ljubezni. Zgodi se pa, da priplava mimo francoska ladja. Njen mladi lastnik je podedoval mnogo denarja, precejšen kupček ga je zaslužil s pomorsko trgovino in zdaj jadra domov, da bo na Francoskem mirno užival svojo bogatijo. Tudi oženil se bo, ne bo pa gledal na to, da bi imela nevesta bogato doto. Samo ljubezen bo iskal. Naenkrat, prav ob tem premišljevanju, zatuli burja, morje premetava ladjo, mladi Francoz pa se zaoblubi materi božji, da vzame v njegovo slavo (!) prvo žensko bitje, katero na suhem zagleda.

Na tej čudoviti tapariji je gospod Bečić zgradil svojo »povest.« Valovje trešči ladjo ob skale pod Velebitom in vrže pobožnega Francoza nezvestnega na suho. Tam ga najde omenjena pastarica in njen fant; z drgnjenjem ga oživita, mlado dekle mu streže v boleznih, on se spomni na svojo obljubo in se po predpisih zaljubi v punco, pa jo vzame za ženo in jo odpelje na Francosko. Njenega Ivana pa med poroko zapro, da ne bi storil kakšne neumnosti. Ali fant se odpelje za mladim parom. Nekaj bo storil; ali bo Francoza zaklal ali pa ustrelil, potem pa se odpravi še sam na drugi svet. Toda

če bi se to izvršilo, bi bil povesti prekmalu konec. Zato mora vse priti drugače. Z angelsko dobroto razorožita Francoz in njegova žena divjega Hrвата; tega pa pregovori neki general, da se vpiše v tujsko lego in odide v Alžirijo. Razume se, da uganja tam hrabrost, karšne še ni videl svet, in vsled tega avanzira, da noben Napoleonov maršal ne tako. Naenkrat je lajtnant, še bolj naenkrat stotnik, in komaj da ima dobrih trideset let, pa je že polkovnik. Pri vsem tem je le malenkost, da opisuje gospod Bečić življenje pri tujski legiji kakor bivanje v raj.

Da pride stvar do kraja, je moral Francoz med tem umreti, in zdaj gospod colonel upa, da dobi vsaj zdaj njegovo ženo, k pa se je dotlej razvila že v precej debelo ženo. Pismeno ji ponudi svojo skoraj generalsko roko; pismeno ga oni prosi, naj malo potrpi, obenem pa namiguje, da je tudi sama boleha. Hrvaško-francoski obrst res potrpi, a preden poteče rok čakanja, dobi vest, da je njegova lepa nevesta umrla. Zdaj se vrne na Hrvaško. Tam je baje pokopana v kapelici, katero si je dala zgraditi za svoj grob. Tukaj šele opazi polkovnik Ivan na podob, kako se je njegova ljubica izpremenila. A ko se obrne, stoji ona nenadoma pred njim, mlada in krasna kakor takrat. Hvala bogu, da ni to kakšen čudež, ampak le hči njegove Marice, katero je mamica od vsega začetka vzgajala v ljubezni do njega. Kako da se ne bi zdaj še on zaljubil vanjo in kako da se ne bi izvršila velika in bogata svatba. In tukaj, ko so vsi veseli, siti in napiti, se naenkrat odpro vrata, pa stopi v sobo debela Marica, živa in zdrava; zakaj njena smrt je bila le švindal, uprizorjen zato, da dobi njena punčka njenega ljubimca izo mladih let. In tako se konča ta istorija v tridesetem poglavju.

Ta abotna vsebina pove dovolj. Ali treba je še opomniti, da je slog v izvirniku naravnost grozen in da prevod ni prav nič boljši. Pa pri demo do zaključka, da nam takih knjig ni treba. Kdor svari pred njimi, stori dobro in koristno delo.

Zagreb, 11. aprila. Kakor smo včeraj poročali, je Pinterovič pozval grofa Pejačevića, naj skliče klub hrvaških poslancev v budimpeštanskem državnem zboru. Grof Pejačević nekdanji »narodni ban«, je odgovoril drju. Pinteroviču, da »ne more« izpolniti njegove želje.

da pa skliče klubsko konferenco sam, čim bo absolutno gotovo, da bo imela akcija hrvaških delegatov uspeh. Grof Pejačević je imel daljšo konferenco s Čuvajem, in tako je razumeti, odkod veter piha. Pinterovič skliče zdaj spoznavno s hrvaško-srbsko koalicijo in z neodvisnim središnjim klubom sam konferenco.

Konec dijaškega štrajka.

Zagreb, 11. aprila. Vse srednje šole, ki so se zaradi meseca zaprle vsled dijaškega štrajka, so se včeraj zopet odprle. Vsem dijakom se je zaradi stavke izrekla graja. Drugih posledic nima ta štrajk, ki je povzročil Čuvaju toliko skrbi in jeze kakor kakšna revolucija.

Časopisje.

Osijek, 11. aprila. Tukajšnje socialno demokratsko glasilo je prenehalo izhajati, ker se ne izplača polagati kavcijo za list, ki ne sme pisati nič drugega kakor to, kar dovoljuje policija.

Zemun, 11. aprila. Tukajšnji in rumunski lokalni listi so zaradi preventivne cenzure nehali izhajati.

Varaždin, 11. aprila. List »Naše Pravice« je ustavil izhajanje zaradi cenzurnih šikan.

Izgnan žurnalst.

Zagreb, 11. aprila. Časnikarja Bergsteina, ki je v tukajšnjem »Neues Tagblatt« objavil več protimladarskih člankov, preden je bila vpeljana preventivna cenzura, je policija izgnala na tri leta iz dežele. (Tri leta ne bo Čuvaj komisar.)

Hrvaško-slovenski klub.

Dunaj, 11. aprila. Hrvaško-slovenski klub je za prihodnjo sredo sklican na sejo, da zavzame stališče napram dogodkom na Hrvaškem. Do ministra za zunanje zadeve in do skupnega finančnega ministra se vložijo v delegacijah interpelacije.

HRVAŠKI DIJAKI V SRBIJI.

Belgrad, 11. aprila. Dne 19. aprila ima priti okrog 200 dijakov z zagrebskega vseučilišča v Belgrad. Tukaj se delajo velike priprave za njih sprejem. Prirede se Hrvaškom v čast tudi razne slavnosti. Najbrže pride pri tej priliki tudi do demonstracij proti režimu na Hrvaškem.

CESAR NA DUNAJU.

Dunaj, 11. aprila. Cesar se je sinoči vrnil iz Wallseeja.

AUFFENBERG.

Budimpešta, 11. aprila. Iz krogov vladne stranke prihaja čudna vest, da se bo kriza vojne ministra rešila kakor komedija. Auffenberg baje poda svojo demisijo, namesto nje bo prvi oddelni predstojnik zastopal v delegacijah vojno upravo, in ko bo zasedanje delegacij končano, bo Auffenberg zopet imenovan za vojne ministra.

DELEGACIJE.

Dunaj, 11. aprila. Grof Khuen pride prihodnje dni zaradi sklicanja delegacij na Dunaj. Na kratko dva ali tridnevno zasedanje se ne misli. Delegacije bodo sklicane 22. ali 23. apr., in predložijo se jim redni proračuni. Ker pa poteče zadnji proračunski provizorij že koncem meseca, se ima skleniti čisto kratek provizorij, med tem pa naj bi se vodila razprava o rednem proračunu.

OGRSKA KRIZA.

Budimpešta, 11. aprila. Grof Khuen pride danes iz Hedervara nazaj v Budimpešto in bo še danes ministriški svet, ki ima sklepati o nastopu vlade v parlamentu in v delegacijah.

GIBANJE V RUDNIŠKEM OKROŽJU MORAVSKA OSTROVA.

Kritična situacija.

Moravska Ostrova, 11. aprila. Včeraj se je zopet sešel poravnalni urad. Zastopniki rudniških podjetnikov so izjavili, da priznajo višino zahtevanih povprečnih mezd, izimši nekaj malenkosti. Vpletli pa so dostavek, da odklanjajo temelje, po katerih bi ne smel noben rudar zaslužiti pod 3 krone nad pet odstotkov ne pod štiri krone in nad 8 odstotki ne pod povprečno mezdo. Ta omejitev jemlje izboljšanje vso vrednost, ter so delavci izročeni potemtakem na milost in nemilost rudniškemu kapitalistom, ki jih lahko poljubno slabo izplačujejo. Danes poravnalni urad nadaljuje s posvetovanji. Ako se v bližnjih dneh podjetniška trma ne uklone, ni izključeno, da izbruhne v moravsko-ostrovskega rudniškega okrožja velika stavka.

BOSANSKA UPRAVA.

Zakon o delokrogu deželnega šefa.

Sarajevo, 11. aprila. Zakonski in upravni list je včeraj priobčil s sklepom od 1. aprila t. l. odobreno odločbo skupnega finančnega ministra o delokrogu deželnega šefa za Bosno in Hercegovino in njega namestnika.

ZARADI ŠPIONAŽE.

Krakov, 11. aprila. Tukajšnje vojno sodišče je obsodilo feldvebla Bogumila Kuszeja, ki je bil obtožen, da je vohunil za Rusijo, na tri leta ječe.

ŽELEZNIŠKA NEZGODA.

Zagreb, 11. aprila. Pri Vrbovski je budimpeštansko-zagrebski brzdovlak skočil s tira. Materielne škode je precej, osebnih nesreč pa ni nobene.

ITALIJANSKO - TURŠKA VOJNA.

Posredovanje.

Carigrad, 10. aprila. Na porti sodijo, da pričeno vevlasti z iniciativo za mir proti koncu tedna. Iniciativa bo informativnega značaja.

Razpoloženje med italijanskimi vojaki.

Ata, 10. aprila. »Avant« je objavil s 3. aprilom datirano pismo svojega tripoliškega korespondenta Guarina, ki piše, da je med vojaki letnika 1886 zelo nebojevito razpoloženje. Povelja izvršujejo namenoma zelo počasi ali celo naporno. Častniki trpe razpoloženje vojakov, ker ga dobro umevajo. Vojaki so šest mesecev na bojišču in zahtevajo povratek. Na debelih palm in trdnjavskih zidovih je napisano: »Letnik 1888 hoče domov«. Veliko je bilo razočaranje, ko sta dobila 2. aprila 23. in 27. polk povelje, da se vkrata in odpeljeta na neznano morsko čbalo. Vojaki so razgrajali, preklinjali in peli divje pesmi. Častniki so bili brez moči. Guarino opominja italijansko vladu, da odpokliče letnik 1888.

Italijansko izkrcanje.

Rim, 11. aprila. Agenzia Stefani poroča: Več bojnih ladij je izvedlo predvčerajšnjem blizu Cvare navidezni manever, da zbudi v sovražniku misel na izkrcanje. Ko so se ladje bližale obali, so se postavili močni arabski oddelki v bojno vrsto. Ladje so streljale nanje z velikim uspehom. Navidezni manever je omogočil iz Italije došlim transportnim ladjam, da so izkrcale vojake, ki so zasedli važno, že prej določeno točko na libijski obali. Na naši strani ni bilo nobene izgube. Operacije za izkrcanje čet in potrebščin se nadaljujejo.

VOLITVE V TURŠKI PARLAMENT.

Zmaga mladoturkov.

Carigrad, 11. aprila. Pri volitvah iz druge carigradske kurije so zmagali doslej izključno mladoturki. Med mladoturki in pristaši liberalne zveze je prišlo ponekod do pretepa; liberalci se pritožujejo o volilnih sleparstvih in so sklenili, da se ponekod volitev ne udeležijo. Čeprav volitve še niso pri kraju, vendar je gotovo, da bodo zmagali mladoturki na vsej črti.

FRANCOSKI PRORAČUN.

Pariz, 11. aprila. Ministriški svet je odobril proračun za leto 1913. Izdatki znašajo 4665 milijonov frankov, za 175 milijonov več kakor letos. Izdatki za socialne naprave se zvišajo za 20 milijonov. Proračun se pokrije, ne da bi bilo treba uvesti kakšen nov davek.

NOVA VLADA NA RUMUNSKEM.

Bukarešt, 11. aprila. Ministriški predsednik Carp, notranji minister Marghiloman, vojni minister Filipescu in minister za javna dela Vrancea so demisionirali. Nova vlada je sestavljena iz sledečih članov: Predsedstvo in zunanje zadeve Majorescu, nauk in notranje zadeve Arion, finance Rosetti, vojni general Argetoianu, dela Pangratti, poljedelstvo Lahovari, trgovino Nencescu, justico Cantacuzeno.

GROF FESTETIES V ZAPORU.

Berlin, 11. aprila. Iz Londona javljajo, da je policija včeraj po noči prišla mladega grofa Festeties de Tolna, ko je zapuščal neki nočni lokal. Osumljen je velikih sleparij. Njegovo ime je znano tudi iz Metternichovega procesa. Festetiesov oče je bil svoj čas ogrski poljedelski minister.

NESREČA NA NILU.

Kairo, 11. aprila. V pondeljek ob pol 7. uri zvečer je parnik »Aslan« zadel ob drugo ladjo in se tako poškodoval, da se je v kratkih minutah pogreznil. Na njem je bilo 300 potnikov, večinoma Egiptčanov. Prve vesti so javljale, da je utonilo 200 oseb, med njimi 50 Evropejcev raznih narodnosti. Potapljači so preiskali reko in so doslej našli trupla 5 evropskih žn. Nesreča se je povečala, ker je bila tema. Na pomoč je prišel neki remonker in več arabskih bark. Za sedemdeset oseb se ve, da so se rešile. Približnega števila žrtev še ni bilo mogoče dognati.

VOLITEV PREDSEDNIKA ZDRUŽENIH DRŽAV.

Prodiranje Roosevelta.

Čikago, 11. aprila. Pri predvčerajšnji prvi volitvi predsednika Zdrženih držav je Roosevelt porazil dosedanjega predsednika Tafta v razmerju 2/3, proti 1. Nad ostalimi kandidati obeh strank je zmagal demokrat Champclark.

REVOLUCIJA V MEHIKI.

Vroči boji.

Novi Jork, 11. aprila. Iz Mehike poročajo, da je zavzel general Zabata mesto Jojutla v državi Morelos. Vladne čete so napravile protinaskok. Bijejo se vroči boji.

Poraz vstašev?

Mehiko, 11. aprila. Notranji minister objavlja vest, da je doletel vstaše pri Jojutli popoln poraz. Njih izgube so na stotine mrtvih, na vladni strani je padlo in bilo ranjenih 40 mož in trije častniki.

POVODENJ V AMERIKI.

Memfis, 11. aprila. Pri Goldenlakeju je voda predrla nasip, vsled česar je Missisipi poplavljal 2000 kvadratnih milj zemlje. Mnogo mest je pod vodo in vse zveze so pretrgane.

Odgovorni urednik Fran Bartl

Izdaja in salaga založba Zarja

Tiska Ustreljalska tiskarna v Ljubljani.

Dr. Pečnik

(Petschnigg)

Trst, via S. Caterina št. 1.

Zdravnik za notranje (splošne) bolezni: od 8 do 9. in od 2. do 3. in specialst za kožne in vodne (spolne) bolezni: od 11 1/2 do 1. --

„NARODNA KAVARNA“.

Danes in vsak dan

dunajski damski orkester.

Začetek ob pol 9. zvečer. Vstop prost.

FRAN KRAPEŠ, kavarnar.

Martin Kralj

čevljar in izdelovalec gornjih del Ljubljana, Wolfova ulica 12

se priporoča za vsa v svojo stroko spadajoča dela, ki jih izvršuje hitro, točno in solidno.

Sladni čaj tovarniška znamka Sladin

Kri! dosežejo, dobe tisti, ki namesto kave, čaja, kakava, sladne kave, puro, somatoze, sanatogen, redilnih soli, mesnih izvlečkov, zabele za juho, moke za otroke i. t. d.
Moč! — pijo »SLADIN«, to je dr. pl. Trnkóczyja sladni čaj. Prihrani se pri mleku in sladkorju. Prekosi vse redilne pomočke. Prihrani 50 odstotkov pri denarju.
Zdravje! v gospodinjstvu. To resno vest izpričujejo poverjena zahvalna pisma. Zavitki po četrtil kilograma stanejo 50 vinarjev, zahteva naj se tudi pri 50% prihranka!
Najboljši zajtrk! sladno kavo. — Glavne zaloge: v Ljubljani lekarna Trnkóczy; na Dunaju v lekarnah Trnkóczy: VIII, Josefstadterstrasse 25; III, Radeckypfatz 4; V., Schönbrunnerstrasse 109; v Gradcu: Sackstrasse 3.

MOJA ŽENA

in vsaka pametna in varčna gospodinja rabi namesto dragega kravjega sirovega, kuhanega ali namiznega masla boljše, zdraveje, redilneje in izdatneje in skoro polovico ceneje

margarino „Unikum“

Dobiva se povsod ali pa naroča naravnost.

Združene tvornice za margarino in sirovo maslo

Dunaj, XIV. Diefenbachgasse 59.

Konzumno društvo za Ljubljano in okolico

registrovana zadruga z omejeno zavezo v Ljubljani

je otvorilo v Spodnji Šiški, Celovška cesta št. 1

lastno pekarijo

v kateri se bo izdelovalo pecivo vseh vrst.

Prodajalne lastnega kruha: Sp. Šiška, Kolodvorska cesta in Celovška cesta 1; na Glincah, Tržaška cesta; v Ljubljani: Sodna ulica 4, Krakovski nasip 10 in Bohoričeva ulica, na Jesenicah, na Savi, in v Tržiču na Gorenjskem.

Izdelki solidni.

Zmerne cene.

Zaloga pohištva in tapetniškega blaga

Fr. Kapus, Ljubljana

Marije Terezije cesta šte. 11. Kolizej.

Velika izbira vsakovrstnega pohištva za spalne, jedilne in gosposke sobe. Divane, otomane, žimnice, modroce iz morske trave, zmednice na peresih, podobe, zrcala, otročje vozičke itd.

Sprejemajo se tudi opreme hotelov.

„Zarja“ se prodaja v Ljubljani po 6 vin.

v naslednjih tobakarnah:

Južni kolodvor, na peronu.

Pirnat, Kolodvorska cesta.

Zupančič, Kolodvorska cesta.

Blaž, Dunajska cesta.

Sterkovič, Dunajska cesta.

Fuchs, Marije Terezije cesta

Tivoli, na žel. prel. pri Nar. domu.

Šubič, Miklošičeva cesta.

Senk, Resljeva cesta.

Kane, Sv. Petra cesta.

Treo, „

Kušar, „

Podboj, „

Bizjak, Bahoričeva ulica.

Remžgar, Zelena jama.

Svetek, Zaloška cesta.

Šešark, Šelenburgova ulica.

Suhadolc Anton, Zelena jama 50.

Dolenec, Prešernova ulica.

Pichler, Kongresni trg.

Ušeničnik, Zidovska ulica.

Kleinstejn, Jurčičev trg.

Wisiak, Gospodska ulica.

Stiene, Valvazorjev trg.

Košir, Hilšerjeva ulica.

Sušnik, Rimska cesta.

Klanšek, Tržaška cesta.

Elsner, Kopitarjeva ulica.

Blaznik, Stari trg.

Velkavrh, Sv. Jakoba trg.

Kustrin, Breg

Sever, Krakovski nasip.

Državni kolodvor.

Križaj in Kotnik, Šiška

Likar, Glince.

Jezeršek, Zaloška cesta.

Del. glavica:
K 8.000.000.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.

Rez. fond nad
K 800.000.

Stritarjeva ulica šte. 2, (lastna hiša).

Podružnice v Spljetu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici in Celju.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih 4 1/2%.